

מאמר ד"ה

להבין הענין מה שקורין פרשת דגלים
מכ"ק אדמו"ר הצמח צדק

עם הגהות וביאורים נפלאים

מכ"ק הרב הלל הלוי

מפאריטש

וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

נאמר פרשת במדבר תקצ"ט

ומיוסד על מאמר המפורסם החלצו

יו"ל לראשונה מכת"י מעתיק

כ"ח תמוז תשפ"א

נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via Paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

מאמר להבין הענין מה שקורין פרשת דגלים

מכ"ק אדמו"ר הצמח צדק

עם הגהות וביאורים נפלאים

מכ"ק הרב הלל הלוי מפאריטש

צוקללה"ה נבג"מ זי"ע

יום ד' פרשת במדבר נאמר בשנת תקצ"ט בליבאוויץ

להבין¹ הענין מה שקורין פרשת דגלים לפני מתן תורה. יש להקדין ענין מה שכתוב בזוהר, שלא היה יכול להיות מתן תורה עד דאתי יתרו כהן מדין ואודי ליה למשה כו'. ויובן בהקדים מאמר הכתוב נקום נקמת המדינים ואחר תאסף כו', החלצו מאתכם כו' לכל מטות ישראל כו' לנקום נקמת הוי"ה כו'. ויש להבין מה שאמר החלצו, דמשמע כולכם, ואחר כך אמר מאתכם, דמשמע מקצתם. וגם מה שאמר לכל מטות כו', מכל מיבעי ליה. וגם מה שאמר לנקום נקמת הוי"ה, מה ענין מלחמת מדין לנקמת הוי"ה, דמשמע מזה שעיקר קליפת מדין הוא היפוך המנגד לשם הוי"ה בכלל כו'. וגם להבין מה שתלה נקמת מדין במשה דייקא, כמו שכתוב ואחר תאסף כו'.

---

¹ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק, ומיוסד על מאמר ד"ה החלצו דשנת תקס"ו מכ"ק אדמו"ר הזקן. הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי נדפס במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"ב ע' תקצ. הנחת מהרי"ל נדפס גם שם בע' תרי. נוסח אחר נדפס בלקוטי תורה מטות פה, ד. וראה גם אור התורה מטות ע' 48. המאמר נאמר גם על ידי כ"ק אדמו"ר האמצעי בשנת תקע"ז, ונדפס בספר הנחות תקע"ז, ע' רכד, וראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"ה, ע' א'תשלט באריכות. גם כ"ק אדמו"ר הרש"ב אמר מאמר זה בשנת תרנ"ט, ונדפס בספר המאמרים תרנ"ט ע' רכה. וכ"ק אדמו"ר נשיא דורינו אמר מאמר זה בשנת תש"מ ובשנת תשמ"ז. וראה גם תורת מנחם תשכ"ג ח"ג ע' 175.

ובהיום יום לכ"ה תמוז כתב וז"ל: לכל אחד מהרביים היו מאמרים קבועים ביחוד בשביל זה (לטהר אור העולם), אשר פעם בשנים או בשלש שנים היו חוזרים עליהם ברבים. אחד ממאמרי רבינו הזקן, החלצו שבלקו"ת בלי ההגהות. אחד ממאמרי אדמו"ר האמצעי, יפה שעה אחת, ותוכנו עשרה פרקים הראשונים דד"ה הנה כאו"א אומר אלקי נשמה בדרה"ת. אחד ממאמרי הצ"צ, מה טובו שבלקו"ת. אחד ממאמרי אדמו"ר, מי כמוכה באלים. אחד ממאמרי אדמו"ר, וידעת היום מאסקווא רנ"ז.

ויש להקדים מה שאמר או יחזיק במעוזי, הוא התורה, יעשה שלום לי, שלום יעשה לי. וכמאמר רז"ל, כל העוסק בתורה, משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, שנאמר או יחזיק כו'. וכן אמר, וכל נתיבותיה שלום. ולכאורה, התורה היא חכמתו יתברך, ומה ענינה לשלום. וגם יש להבין מה שברישא אמר בתחלה תיבת יעשה, ואחר כך תיבת שלום, ואחר כך בסיפא דקרא אמר שלום יעשה לי כו'.

אך להבין כל הנזכר לעיל, יש להקדים ביאור ענין שם הוי"ה, שפירושו הוא ענין התהוות מאין ליש, והיו"ד מורה על תמידות הפעולה, שהוא ענין ההתחדשות מאין ליש, בכל עת ורגע. והגם שאמר לעולם ה' דברך נצב בשמים, שהמאמר יהי רקיע נצב לעולם בתוך רקיע השמים, להחיותו ולהוותו מאין ליש, וכן אמר ודבריו חיים וקיימים כו', אך המאמר אלקי, שהוא מקור התהוות הבריאה מאין ליש, צריך להתחדש בכל עת ורגע, מבחינת עצמות אור אין סוף, שלמעלה מהיות מקור השתלשלות. וזהו ענין אומר ועושה, בעל עת מחדש כו'. וכללות המכוון דענין זה להתחדשות מקור המהווה, מעצמיות אור אין סוף, שזה מורה על יחוד ההשתלשלות בעצמיות אור אין סוף, הוא מלוכש באות היו"ד דשם הוי"ה כו'. וזהו כללות הענין דשם הוי"ה, שהו"ה דשם הוי"ה הוא מקור ההשתלשלות, [הה' הוא מקור עולם הבריאה, והו' הוא מקור עולם היצירה, וה' אחרונה הוא מקור עולם העשיה. וכן הוא בכללות ההשתלשלות, דאדם קדמון הוא אדם דבריאה, ועתיק ואריך הוא אדם דיצירה, ובחינת אצילות הוא אדם דעשיה. וכן עקודים נקודים וברודים, הוא בחינת בריאה יצירה עשיה. שכל זה נמשך משלשה אותיות דשם הוי"ה, ה' ו' ה', כנזכר לעיל]. והיו"ד דשם הוי"ה, הוא המייחד מקור ההשתלשלות בעצמיות אור אין סוף, כידוע דאין אור אין סוף שורה אלא בחכמה, ועל ידי החכמה מחיה לכללות ההשתלשלות כו', [בחילוקי מדריגות, בכל עולם, לפי ערך ביטול דחכמה הנמצא בו כו'].

ולהבין ענין זה, איך היו"ד הוא המייחד כללות מקור ההשתלשלות בעצמיות אור אין סוף כו', הנה ידוע דעצמיות אור אין סוף הוא אור פשוט, ומרום ומנושא מגדר חכמה כו', עד שחכמה נחשב כעשיה לגביה. ולכן, כאשר צריך להיות נמשך גילוי החכמה מבחינת עצמיות אור אין סוף, צריך להיות צמצום האור והעלמו מכל וכל, עד שלא יתגלה רק מציאות גילוי אור פרטי, שהוא ענין הנקודה דחכמה. ועל דרך משל, מבשרי אחזה, שראשית גילוי השכל במוח, מאין תמצא, שהוא בחינת כח המשכיל כל ההשכלות, שנקרא משכיל לאיתן כו', שהוא בחינת אין, להיות שאינו מורגש ומושג כלל במוח האדם. ולכן, התגלות השכל הפרטי, מוכרח להיות על ידי צמצום והעלם כח המשכיל בתחלה, אז ימצא אחר כך מציאות גילוי אור שכל בפרט. ואם לא היה מתצמצם ומתעלם אור כח המשכיל ההיולי, לא היה יכול להיות גילוי אור שכל פרטי.

ולכן, גם התהוות השכל בפרט, איך שמתהווה ממקורו, גם כן אינו מושג ומורגש במוח, כמו שאינו מושג לעצם כח המשכיל כו'. ולכן, גם אחר מציאותו ממקורו, הוא גם כן בבחינת ביטול במקורו. ומצד זה, הוא למעלה עדיין מגדר השגה והתיישבות בכלי המוח, וגם להיות אור המאיר מתוך החשך, שהוא בחינת צמצום והעלם האור בתכלית. לזאת, לא יוכל להתשייב, כמשל הברק, כמו שיתבאר. ולכן נקרא בשם ברק המבריק, שזהו כדוגמת הברק, המאיר מתוך החשך של העננים, שאין לו התיישבות כלל, רק מסתלק תיכף במקורו. כן הוא מציאות ראשית גילוי אור השכל במוח, הוא בדרך הברקה על כלי המוח, ולא יוכל לבא בבחינת התיישבות, כי ראשית הגילוי מאין, הוא גם כן בחינת אין כו'.

כך למעלה, גילוי החכמה, שהוא בחינת היו"ד, הוא בחינת ראשית הגילוי מעצמיות אור אין סוף, שבא על ידי צמצום והעלם העצמיות בתחלה, כנזכר לעיל, וכמאמר רז"ל, ברישא חשוכא, והדר נהורא. ולהיותו נמשך ונגלה מבחינת העצמיות, הנקרא אין האמיתי, וגם להיותו נמשך על ידי צמצום והעלם לגמרי, כנזכר לעיל, לזאת, האור הזה דחכמה, הוא בתכלית הביטול במקורו, ואינו בגדר התיישבות בכלים עדיין, אפילו בבחינת כלים דאצילות כו'. ולזה נמשך בחינת הה' דשם הוי"ה, שהוא בבחינת אורך ורוחב, שהוא בחינת התיישבות בכלים דאצילות, כמו באדם, כאשר בא ונמשך בחינת אור השכל המבריק, שהוא למעלה מן השגה, וכשבא לידי השגה, הוא מתלבש בריבוי אותיות ההשגה, עד שמתיישב בכלי המוח, ואז יולד מזה המדות בלב, ושלשה מיני אותיות דלבושי מחשבה דיבור ומעשה.

כך הוא למעלה, כאשר נמשך אור אין סוף בבחינת בינה דאצילות, עד שנעשה מקור להשפעת סובב וממלא דהשתלשלות. ולכן, מקור כל המקיפים, הוא מבחינת בינה דאצילות. מה שאין כן אור החכמה, הוא בבחינת ביטול במקורו, עצמיות אור אין סוף, ואינו בגדר מקור עדיין, אפילו לבחינת המשכת המקיפים כו' ודי למבין. והנה, לפי זה, אור החכמה עם אור הבינה, המה שני הפכים, כי אור החכמה נקרא צמצום, [פירוש, שהוא למעלה מגדר התפשטות, מצד הביטול במקורו כו'], שהוא בחינת נקודה די', ואור הבינה נקראת התפשטות, שהוא בחינת הה', [להיותו נמשך בבחינת התרחבות, להיות מקור למקיפים ופנימים דהשתלשלות, כנזכר לעיל], ואיך יושמכו זה מזה. כי באמת, אור הבינה נמשך מבחינת אור החכמה, כידוע. וגם, הנה ידוע, דאבא ואימא, יחודם תמיד, ונקרא תרין ריעין דלא מתפרשין. ונמצא, שהביטול דחכמה, מתגלה גם כן בבחינת בינה, [כי בחינת יחוד, הוא בחינת גילוי אור המשפיע במקבל דייקא]. ואיך יוכלו להתייחד, כיון שהמה שני הפכים בתכלית, בחינת אין ויש, צמצום והתפשטות, כנזכר לעיל. אך, על זה אמר, יעשה שלום לי, שיש כח יותר

נעלה משני הפכים דחכמה ובינה, עד שעל ידי זה מתייחדים ומתחברים זה עם זה, והוא ענין הדעת, המזווג חכמה ובינה, ששרשו יותר נעלה, בבחינת אור אין סוף המלוּבש בכתר, שלמעלה מחכמה ובינה. ולכן, על ידו יוכלו להתחבר שני הפכים דחכמה ובינה כו'.

וביאור הענין, יש להקדים בענין ציור היו"ד, שיש בו שלש קוצין, קוץ העליון, וקוץ התחתון, ונקודה באמצעיתא. והנה בחינת הנקודה עצמה, היא בחינת עצם החכמה, הנמשך מבחינת האין, כנזכר לעיל. אבל בחינת קוץ התחתון די', הוא הדעת, המחבר חכמה ובינה, אנו רואים, ששרשו בקוץ העליון. אך אין יובן זה, הנה ידוע, שכל שהאור יותר נעלה, לא יוכל להתלבש בבחינת ריבוי כלים, רק הארתו הוא במיעוט הכלים. ולכן, לבחינת אור אין סוף המאיר בבינה, יש כלים ואותיות לאור זה, שהוא בחינת ה' דשם הוי"ה, שמורה על התפשטות וריבוי כלים. אבל לבחינת אור אין סוף המאיר בחכמה, להיותו אור נעלה יותר, אינו מתלבש רק בבחינת נקודה די', שמורה על מיעוט הכלים, [וכמו ברב המשפיע שכל לתלמידו, שבהתפשטות אור השכל, מתלבש באותיות ההסבר, ועל ידם נגלה לתלמיד המקבל את השכל. אבל עיקר אור השכל, אינו מתלבש, רק באותיות קצרים, ששונה לו בתחלת דבריו, קודם שיאריך בהסבר. כמאמר, לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה כו'].

אך בחינת אור אין סוף שבכתר, להיותו אור נעלה בתכלית, לזאת, לא יוכל להמצא לו שום כלי להתלבש על ידו, רק הוא מאיר בבחינת קוץ היו"ד, שהוא כמו רמז בעלמא דתנועות אצבע, שאינו בחינת כלי כלל לאור השכל. ואף על פי כן, מאיר אור השכל על ידו למקבל, בדרך מעבר, וכענין די לחכימא ברמיזא, והיינו כאשר השכל עמוק מאד, שלא יוכל להלבישו באותיות כלל, אפילו באותיות קצרים, לכן מלבישו בבחינת רמז, ועל ידי הרמז דוקא, יוכל להתגלות. כך הוא בבחינת אור אין סוף שבכתר, לא יוכל להתלבש אפילו בנקודה די', [שהוא כדוגמת מיעוט הכלים דאותיות קצרים כו'], רק בבחינת הקוץ, שהוא בחינת רמז בעלמא כו'. והנה בחינת אור אין סוף בעצמו, להיותו נבדל בערך אפילו מבחינת הכתר, [כמאמר הידוע, אף על גב דאיהו אור צח, אוכם איהו קדם עילת העילות כו'], לכן לא אתרמיז בשום רמיזא כלל כו'. [אך אנו רואים, שאף על פי שהלבשת השכל בבחינת הרמז דתנועות אצבעו, הוא ירידה עצומה לגבי אור השכל, להתלבש בדבר שאינו בערכו כלל, שהוא בחינת תנועה גשמי, מכל מקום, היא הנותנת, שתנועה זאת, אינה נעשית כלי לאור השכל, שיהיה השכל מלוּבש בה בתמידות, רק הוא מעבר לפי שעה, להבין השכל על ידה. אבל תיכף, כשמבין אור השכל, אינו צריך לתנועה זאת. מה שאין אין כן, הלבשת השכל באותיות נמשכים מן השכל עצמו, לזאת הם נעשים כלים לאור השכל, בבחינת חומר לצורה,

והשכל מתלבש בהם בתמידות. שפֵל שעה, כשצריך התלמיד להבין השכל בעומק יותר, הוא מעיין באותיות שקבל מרבו, ועל ידם הוא מבין אור השכל. וגם אחר ארבעים שנים, דקאי אדעתיה דרביה, הוא גם כן על ידי האותיות שקבל מרבו כו'.

והנה מזה יובן, שיש יתרון בבחינת הרמז, מבחינת אותיות המלבישים את השכל, שאינו מסתיר כלל לאור השכל. רק, על ידי הרמז, מתגלה אור השכל, כמו שהוא אצל המשפיע עצמו, כיון שאינו נעשה בחינת חומר לצורה, רק מעבר בלבד לאור השכל. [וידוע ענין השפעה בדרך מעבר, שזהו כמו השפעה העוברת על ידי צנור, או על ידי שליח, שלא נשתנית כלל, מכמו שהוא כו']. מה שאין כן האותיות, מלבישים לאור השכל בבחינת חומר לצורה. לכן, השכל המאיר על ידם, משתנה קצת, מכמו שהיה אצל המשפיע כו'. וכן הוא למעלה. על ידי הקוץ של יו"ד דאור הכתר, יעלה ויגיע לבחינת גילוי דעצמות אור אין סוף, שלא אתרמיז בשום רמיזה כלל כו' ודי למבין.

ועתה יש להבין בענין קוץ התחתון די', שהוא בחינת הדעת, שהוא גם כן רק קוץ בעלמא, ולא נקודה כלל, וזה מורה ששרשו בבחינת אור אין סוף שבכתר, שהוא בחינת קוץ העליון, ועל ידו מאיר עצמות אור אין סוף, דקמיה כחשיכה כאורה. לכן, יוכלו להתחבר על ידו, בחינת חכמה ובינה, שהמה בבחינת חשך ואור, צמצום והתפשטות, והיינו מצד שלגבי אור אין סוף עצמו, מתבטלים שניהם ממהותם. [וענין הביטול ממהותם, זהו בחינת הדעת, שאינו מהות כלל, רק כח המחבר כו'. ולכן, דעת, פירושו, התחברות. נמצא, שזהו בחינת אין אמיתי, למעלה מאין דחכמה, שהוא רק העדר התפשטות בלבד. ולכן, הוא נרמז בבחינת קוץ, ולא בבחינת נקודה כו', ודי למבין]. וכענין שנאמר במיכאל וגבריאל, דאין מכבין זה את זה, שבא מצד דעושה שלום, בהארה המאיר עליהם, ממקום היותר נעלה משניהם יחד, וכמו שני שרים מנגדים, כאשר באים לפני המלך כו', ודי למבין. כך הוא בכאן במקום גבוה, שעל ידי הביטול שמתבטלים מצד הארת אור אין סוף שבכתר המאיר עליהם, על ידי זה, מתחברים ומתייחדים כאחד כו'.

והנה כח החבור דחכמה ובינה, שעל ידי הדעת, כנזכר לעיל, הוא בא ונמשך על ידי עסק התורה שלמטה, בדבור בפה דוקה. כי הנה ידוע בסדר המדריגות, דהחכמה נקראת בחינת חי בלבד, כמאמר והחכמה תחיה. ואפילו בחינת מקור החכמה, הנקרא משכיל, הוא גם כן בחינת חי. מה שאין כן בחינת המדבר, הוא בחינת אור אין סוף שבכתר, שלמעלה ממקור החכמה. [ולכן, נקרא אדם בשם מדבר, ולא בשם בר שכל, כי כח המדבר, מורה על עצם הנפש. מה שאין כן החכמה, ואפילו מקור החכמה, הוא רק הארה פרטיות מצומצמת מן הנפש כו']. והוא המאיר בבחינת הדעת עליון. וידוע, דדעת גנוז בפומא דמלכא. לזאת, על ידי הדבור בדברי תורה, כאשר לומד, בבחינת

ביטול מהותו לגמרי, רק דבר ה' מדבר בפיו, כמו שכתוב תען לשוני אמרתיך כו', לזאת, מעורר וממשיך למעלה בחינת הדעת, לייחד ולחבר שני הפכים דחכמה ובינה, שזהו ענין בחינת השלום בפמליא של מעלה, שעל ידי עסק התורה. ועל זה אמר, יעשה שלום לי, כי יעשה, הוא בחינת הארת אור אין סוף שבכתר, שמאיר על ידי קוץ העליון, ואחר כך מזה נמשך בחינת הדעת, הנקרא שלום, שהוא ענין החבור דשני הפכים דחכמה ובינה כו'. ונמצא, שבתחלה, הוא בחינת יעשה, שהוא במקום שלמעלה משני הפכים. ואחר כך, הוא בחינת שלום, שהוא בחינת הדעת כו', ודי למבין.

ואחר כך אמר, שלום יעשה לי בפמליא של מטה, שהוא בחינת ו"ה דשם הוי"ה. ששני אותיות אלו, המה גם כן שני הפכים, וצריך לעשות שלום ביניהם. כי ענין הו', למעלה, הוא בחינת ששה מדות עליונות דאצילות, אשר נחלקים בכלל לשתי בחינות, חסדים וגבורות. וענין החסד, הוא היפוך מבחינת הגבורות, כי החסד הוא המשכת אור האלקי בגילוי, ואף על פי שמשתלשל למטה מטה, לא יסתעף ממנו רע, [כמאמר, אור החסד אינו מתעבה]. אבל בחינת הגבורות, שהוא קו השמאל, הוא למעלה באצילות בתכלית הקדושה. אבל כאשר משתלשל למטה מטה בעשיה, נעשה ונמשך בחינת הפסולת דרע גמור, כמו יצחק יצא ממנו עשו, סוספיתא דדהבא. [ואף על פי שאברהם, יצא ממנו ישמעאל, היינו קודם המילה כו']. ונמצא, כיון שאנו רואים בהשתלשלות שני הקוין, למטה, שנמשך מהם שני הפכים לגמרי, על כרחך לומר שגם בשרשם, אף על פי ששם שני הבחינות בתכלית הקדושה, [כי אין רע יורד מלמעלה באצילות, חס ושלום], מכל מקום, הם שני הפכים כו', [כי החסד הוא בחינת המשכת האור בגילוי, מצד התלבשות המשפיע בבחינת ירידה, להשפיע מטה מטה. אבל הגבורות, הוא רוממות המשפיע בעצמותו, שמסתעף מזה העלם האור, שלא להשפיע בגילוי. ומצד ריבוי העלמות וצמצומים, מסתעף למטה, בחינת רע, כנזכר לעיל].

וכן הוא בדרך כלל בשתי אותיות דו"ה דשם הוי"ה, שהו' הוא בחינת המדות, הנקרא זעיר אנפין. וידוע, דבנין הזכר, מהחסדים, כמו שכתוב, זכר חסדו. והה', הוא בחינת המלכות, מהגבורות. ולכן, מסתעף מבחינת המלכות, יניקת החיצונים, למטה, כידוע בענין ומלכותו בכל משלה, להשפיע חיות ויניקה, אפילו לחיצונים. ונמצא, ששתי אותיות אלו דו"ה, הם בחינת חסדים וגבורות, והם שני הפכים. ולכן, צריך להמשיך השלום ביניהם, שזה בא מבחינת דעת תחתון, הנמשך מבחינת דעת עליון, כידוע בענין כי אֵל דעות הוי"ה, דעת עליון ודעת תחתון. וידוע, דדעת זה, הוא שרש ומקור המדות. ולכן, הוא כולל חסדים וגבורות בעצמו. ולהיותו מקור השני הפכים, וכוללם ביחד, לכן, גם אחר שיצאו מהעלם אל הגילוי, בבחינת התחלקות זה מזה, מכל מקום,

כאשר מאיר בהם מקורם הכוללם ביחד, שהוא בחינת הדעת הנזכר לעיל, אזי מתחברים ומתייחדים כו'.

והנה, המשכת בחינת דעת תחתון הנזכר לעיל, לייחד שני הפכים דחסד וגבורה, הוא גם כן על ידי עסק התורה, כידוע, דכל התורה כולה, הוא לאכללא שמאלה בימינא. ולכן, אפילו העונשים שבתורה, אין כוונתם העונש ממש, רק התיקון לנפש החוטאת, וכמו סמים המרים, הבאים לרפואות החולה כו'. ועל זה אמר, שלום יעשה לי. שבתחלה, יש בחינת שלום, בין שני הפכים, שהוא ענין דעת, הכולל חסדים וגבורות. ואחר כך, יעשה וימשיך בחינת השלום בגילוי, שהוא להמתיק וליכלל הגבורות בחסדים, שיהיה גבורות ממותקות, [וכענין דם נעכר, ונעשה חלב חיוורא כו'] שזהו יותר נעלה מכח החסד עצמו כו' ודי למבין.

והנה, כאשר נעשית השלום והיחוד בכל ארבע עולמות דשם הוי"ה כו', [על יד הדעת, ששרשו בקוצו של יו"ד כנזכר לעיל], אז מאיר היו"ד דשם הוי"ה בכל האותיות שבו, עד ה' אחרונה, ועד בכלל. ואז, ממילא נעשה יחוד כל ההשתלשלות במקורם, עצמיות אור אין סוף, על ידי היו"ד המייחדם, להיותו מורה על תמידות הפעולה וההתחדשות, כנזכר לעיל, ודי למבין.

והנה, כאשר נעשה ונמשך בחינת שלום למעלה, בארבע אותיות דשם הוי"ה כו', כן נעשה ונמשך למטה בנפש, כי בנפש יש גם כן ארבע אותיות דשם הוי"ה, ונעשה שלום ביניהם, כי הנה בחינת י"ה בנפש, הוא בחינת חכמה מוחא, וכינה לבא, כי החכמה הוא בחינת יו"ד דשם הוי"ה, כח הביטול לעצמיות אור אין סוף, והוא ענין יסוד המים שבמוח כו'. אבל בחינת ה', הוא בחינת יסוד האש שבלב, שהוא הצמאון ליכלל וליבטל במקורו, שהוא בחינת רשפי אש שלהבת, האהבה לה', שיש בזה קצת הרגשה, ואינה בתכלית הביטול, כמו חכמה שבמוח. אבל מכל מקום, יש יתרון באהבה זאת, שביכולתה להפך נפש הטבעית. מה שאין כן החכמה שבמוח, ביטול עצמי, אינו יוגדר לנפש הטבעית כלל. [וכמשל האש, המבשל ומרכך את המאכל, ועל ידי זה, יצא טעם הגנוז בו. מה שאין כן, כשישרו במים, כל היום, לא יתבשל, ולא יצא הטעם שבו, מהעלמו כו']. לכן, צריך לייחד ולחבר שני הפכים אלו, והיינו שיהיה תגבורת רשפי אש האהבה בלב, ואף על פי כן, לא תהיה מורגשת כלל, מצד המשכת כח הביטול שבמוח, גם באהבה זאת, שמושל על האהבה, לכלוא את הרוח, שלא יהיה מורגש כלל, והוא ענין מוח שליט על הלב כו'. וזהו גם כן על ידי עסק התורה, כנזכר לעיל.

ואחר כך, בחינת ו"ה שבנפש, הוא שתי בחינות מדות, דנפש האלקית ונפש הטבעית. מדות דנפש האלקית, מתפשטים בחלל הימיני, והוא בחינת ו' דשם הוי"ה. ומדות

דנפש הטבעית, מתפשטים בחלל השמאלי, ומקבלים מבחינת ה' דשם הוי"ה, ומעורבים בבחינת טוב ורע. ונמצא, שהמה שני הפכים, כי הרע, הוא היפוך גמור מבחינת הטוב. ולכן, רוח האדם עולה למעלה, ורוח הבהמה יורדת למטה כו'. אך, על ידי התורה, מתברר גם כן הטוב שבנפש הטבעית, ונכלל בקדושת נפש האלקית, ואז ממילא, הרע נופל, ונדחה החושך לגמרי, ואז נעשה שלום בין שני הפכים דחסד וגבורה שבנפש, מקור שתי מדות, דנפש האלקית ונפש הטבעית כו', ודי למבין. וזהו ענין הספירה בכלל. שחמשה ימים ראשונים, שקודם שביעי של פסח, הוא בחינת חמשה חסדים. ואחר כך, מ"ד ימים, שהוא בחינת דם נעכר, ונעשה חלב, שהוא בחינת בירור והתהפכות המדות שבנפש הטבעית, להיות נכללים בקדושה, לאהבה את הוי"ה, כנזכר לעיל, ודי למבין.

ועתה יש להבין ענין קליפת מדין, שזהו היפך המנגד לשם הוי"ה. כי הנה כל הקליפות דשבעים אומות, שרשם, שבעה מדות רעות, כל אחד כלול מעשר, בגימטריא שבעים. ולכן, מסתעף משבעה מדות הנזכר לעיל, רע גמור, כמו גילוי עריות ושפיכת דמים, שבא ממדת התאוה ומדת הכעס שבנפש. וכן קליפת עבודה זרה, מסתעף ממדות האמונה והבטחון שבנפש, באת זה לעומת זה, שמאמין אמונת כוזבת ובטוח בהבל וריק. ולכן, בבית ראשון, שעבדו עבודה זרה, ועברו על גילוי עריות ושפיכת דמים, ואף על פי כן, נתגלה קיצם, שהוא שבעים שנה, שהיו בגלות בבל. ועל ידי זה, תקנו הרע שבשבעה מדות שלהם. כן הוא כללות ירידת הנשמה בגוף, שאמר, ימי שנותינו בהם שבעים שנה. ופירוש, בהם, בהיכלות דנוגה, בכדי לברר ולתקן מדות רעות שבנפש הטבעית כו'.

אבל קליפת מדין, אינה בחינת רע גמור, רק ענינה הוא בחינת שנאת חנם, ומריבות וקטטות עם חבירו. והסיבה הוא, מצד הרגשת היש, שהוא מורגש בעצמו בבחינת יש דבר, וממילא לא יוכל לסבול את חבירו. וזהו פירוש מדין, מלשון מדון ומריבה. [וענין כהן מדין, הוא בחינת העדר הביטול לבחינת אלקות, שזהו מקור קליפת מדין, מבחינת העדר הביטול לאלקים חיים, נעשה בעצמו מורגש ויש ודבר, וממילא, לא יכול לסבול את חבירו, שזהו ענין שנאת חנם כו']. והנה, בחינת זאת דשנאת חנם, היה בבית שני, שהיו צדיקים גמורים. רק, ענין דשנאת חנם, גבר עליהו, שזהו במקור דשבעה מדות רעות, ואינו בא בזמן כלל. לכן, לא נתגלה קיצם. [כי שרש הזמן, הוא במדות. אבל מקור המדות, הוא למעלה מן הזמן, וכן הוא באת זה לעומת זה כו'].

והנה, עם כל הנזכר לעיל, יובן מה שאמר, לנקום נקמת הוי"ה במדין. כי הנה מבואר למעלה, שענין שם הוי"ה, הוא ענין היחוד והתכללות, יו"ד עם ה', וי"ו עם ה'. ובכלל, הוא ענין יחוד ההשתלשלות במקורם, עצמות אור אין סוף, להתחדש ממנו בכל עת

ורגע, שעל זה מורה היו"ד דשם הוי"ה, כנזכר לעיל. אבל קליפת מדין, הוא ענין הפירוד והתחלקות, שבא מבחינת הרגשת היש, שהוא היפוך הביטול והיחוד דשם הוי"ה. ולכן אמר, נקמת הוי"ה במדין. ולכן, תלה מלחמת מדין במשה דוקא. כי הנה בחינת משה, הוא בחינת הדעת, ושרשו בדעת עליון, המיוחד ומחבר י"ה דשם הוי"ה. וכולל גם כן לבחינת דעת תחתון, המחבר ומיוחד לו"ה דשם הוי"ה, שזהו ענין יעשה שלום כו', שלום יעשה כו' בפמליא של מעלה, ובפמליא של מטה. ולכן, משה דוקא, הוא בבחינת ללחום מלחמת מדין, ולנצחם, להעביר אותם מכל וכל כו', ודי למבין.

ומעתה יש להבין מה שקורין פרשת דגלים לפני מתן תורה. כי הנה במתן תורה, היה יחוד וחוור דשני אותיות די"ה דשם הוי"ה. ולכן, אמר במתן תורה, שהיו רואים את הנשמע, ושומעים את הנראה. כי ראייה ושמיעה, המה בחינת חכמה ובינה, עצם והתפשטות. כי הראייה, הוא בעצם הדבר מקרוב. והשמיעה, מבחוץ, לא תתפס רק התפשטות הדבר וגילוי. ונמצא, שהמה שני הפכים. ובמתן תורה, נתייחדו בתכלית, [עד שהדבר שהיה מובדל ומרום מהם, שלא היה נתפס אצלם, רק בבחינת שמיעה, נמשך בהם בבחינת ראייה. וזהו רואים את הנשמע. ומה שעד עכשיו היה בבחינת ראייה מקרוב, נכלל בבחינת ביטול והתכללות, עד שנעשה בבחינת שמיעה והעלם, שזהו ענין דשומעין את הנראה כו'].

ולכן, לא היה יכול להיות מתן תורה, עד דאיתי יתרו כהן מדין, ואודי למשה דוקא. ועל ידי זה, נחלש קליפת מדין בשרשו, [שהוא בחינת העדר הביטול, כנזכר לעיל]. ואחר כך, כשהוצרכו ליכנס לארץ ישראל, שזהו בשביל קיום כל המצוות עשה ולא תעשה, ששרשם במדות, שהם שתי אותיות דו"ה דשם הוי"ה, ויחודם, שהוא ענין לאכללא שמאלא בימינא כנזכר לעיל, הוצרך להיות העברת קליפת מדין מכל וכל, שהוא ענין הרגשת היש בפועל ממש, שמזה נסתעף הפירוד והתחלקות, עד שנעשית שנאת חנם בפועל ממש. [וכל זה נמשך מבחינת העדר הביטול לאין סוף, כנזכר לעיל]. ואחר שנקמו נקמת המדינים, והעבירו קליפה זאת מכל וכל, לפני פטירת משה דוקא, אז היה ביכולתם ליכנס לארץ ישראל, לצורך קיום המצוות כו', ודי למבין.

והנה זהו גם כן ענין הארבע דגלים שהיו במדבר, שהוא בחינת המשכת הביטול. שעל ידי זה, נעשה התכללות. שכל זה, היה בכדי להעביר הקליפת מדין. כי הנה ענין הדגל, הוא התכללות דשלשה שבטים, שכל אחד ואחד הוא בחינה בפני עצמו, ואף על פי כן, על ידי הדגל, המה מתכללים ביחד, [כי שרש הארבע דגלים, הוא שתי ידיים ושתי רגלים, ובכל אחד, שלשה פרקין כו']. כמו על דרך דוגמא, דגל מחנה ראובן. שראובן, הוא בחינת ראייה באלקות. ושמעון, הוא בחינת שמיעה באלקות. שהמה שני

הפכים, כנזכר לעיל. וגד, הוא גם כן בחינה אחרת. ואף על פי כן, נתכללו בדגל אחד. וכן כל הארבע דגלים, היו כולם סביב המשכן, ומקבלים זה מזה. ונתייחדו כולם על ידי הארת השכינה שהיתה במשכן, ועל ידי אור האלקי שהיה נמשך על ידי משה ואהרן, החונים קדמה, שעל ידי זה היה נמשך בהם בחינת הביטול לבחינת אין סוף, וממילא, נתכללו כולם ביחד. ולכן, היו בדוגמא עליונה, י"ב בקר, והים עומד עליהם מלמעלה. ועל ידו, מתכללים, כידוע בענין מיכאל וגבריאל, שנעשה שלום ביניהם, על ידי אור המלכות, הגבוה מהם, המאיר עליהם כו', ודי למבין.

ונמצא, שענין הדגלים, הוא היפוך קליפת מדין כו'. ולכן, גם עכשיו, קורין הדגלים לפני מתן תורה, שזהו ענין התכללות, ולעורר בחינת זאת, בכדי להיות כלי למתן תורה, שהוא בחינת השלום כו'. ולכן, קורין מתחלה, שאו את ראש כו' לגולגלותם, שהוא נשיאת הנשמה, להיות נכלל במקורה, בחינת רצון, שלמעלה מהטעם, שהוא ענין קוצו של יו"ד, שיש בכל נפש מישראל. ועל ידי זה, נעשה בחינת התכללות בכל ישראל יחד דוקא, שזהו איש על דגלו, המבואר בפסוק שאחר כך. [וזהו כדוגמא שהיה במתן תורה, ויחן ישראל, כולם כאיש אחד], ואז יכול להיות אחר כך קבלת התורה בחג השבועות, בכל אחד ואחד מישראל כו'.

ומעתה יובן גם כן ענין החלצו מאתכם, דמשמע כולכם. ומאתכם, משמע מקצתם. אך הענין הוא, די"ב אלפים חלוצי צבא, אלף למטה, אף על פי שכל אלף היה פרט מהשבט, מכל מקום, היה כלול בהם כל השבט, מצד ההתכללות שהיה בכללות ישראל, [על ידי הדגלים. כי על ידי ההתכללות, האיר בהם כללות עצמות נשמתן, שהוא בחינת היחידה, הכולל כללות ישראל. וכל עצם, בלתי מתחלק. לכן, כשאני תופס בקצה מן האחדות, אני תופס בכולו כו'].]

וזהו החלצו כולכם, להלביש כל הבחינות י"ב שבטים, בבחינת מאתכם, שהוא המקצת מכם, שהמה י"ב אלפים חלוצי צבא הנזכר לעיל, שיאיר בהם כל בחינת הי"ב שבטים. על ידי זה, דוקא יוכל להיות לנקותם נקמת הוי"ה במדין. וזהו לכל מטות ישראל, ולא מכל, כי הי"ב אלפים, המה מלבישים להארת כל מטות ישראל כו'. ועוד ירמוז, לכל כו', שהמה מלבישים לכל הבחינות שבשבטי ישראל, עד רום המעלות, כידוע, שיש שבטים דנוקבא דבריאה, ויש שבטים דדכורא בזעיר אנפין דאצילות, ויש שבטים באבא ואימא ובאריך. וכולם, השרשים והענפים, האירו בי"ב אלפים חלוצי צבא, בכדי לנקום נקמת הוי"ה במדין כו', ודי למבין.

סליק.

ביאור על המאמר מכ"ק אדמו"ר הצמח צדק

עם הגהות וביאורים נפלאים

מכ"ק הרב הלל הלוי מפאריטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

נאמר ליל ה' פרשת במדבר פה ליבאוויץ שנת תקצ"ט

להבין שרשי הדברים הנזכר לעיל, דשני המאמרים דוהשיבו לחמיכם במשקל ושרש מאמר החלצו כו', הנה מתחלה יש להבין ההפרש, בין קליפת מדין, לכל הקליפות דשבעים אומות. דהקליפות דשבעים אומות, הוא בחינת הפסולת, שנברר בעולם העשיה, ונדחה ממנו להיות בבחינת פסולת ורע. מה שאין כן קליפת מדין, הוא באצילות. [וואין הכוונה באצילות ממש, חס ושלום, כי לא יגורך רע כתיב. רק, שהקליפה זאת, הוא בחינת את זה לעומת זה, בעולם האצילות כו'].

וביאור הדברים, הנה ידוע בענין הבירורים, שמה שנברר באצילות, נכלל ונתאחד בבחינת אור אין סוף המאיר בעולם האצילות. ומה שלא יוכל להתאחד בבחינת אור אין סוף המאיר בעולם האצילות, נחשב בבחינת פסולת לגבי עולם האצילות, ונופל למטה בבריאה. אך, שם הוא מתברר הבחינת טוב, ונכלל בקדושה האלקית. כי אף על פי שלא יוכל לקבל אור הביטול שבבחינת אצילות, שהוא בחינת אין ומ"ה בעצם, מכל מקום, יוכל לקבל אור הביטול שבעולם הבריאה, שהוא בחינת ביטול היש בלבד, ולכן יהיה נכלל בקדושה האלקית שבעולם הבריאה כו', [כי אור אין סוף, כל יכול, ויורד בירידה אחר ירידה, להתקבל גם כן בבחינת הביטול דבריאה, אף על פי שהוא בחינת יש, לגבי עולם האצילות. אך, שצריך להתצמצם בריבוי צמצומים יותר, עד שיוכל להתקבל בעולם הבריאה כו', ודי למבין] ומה שלא נתברר בבריאה, נברר ביצירה, כנזכר לעיל. ומה שלא נתברר ביצירה, נפל בעשיה, להתברר שם, ונשאר בבחינת פסולת, שזהו בחינת הרע דשבעים אומות. וכללותם, שבעה עממין, לנגד שבעה מדות רעות, שנשארו בבחינת פסולת, אחר בירור השבעה מדות דקדושה, שבכל ארבע עולמות דאצילות בריאה יצירה עשיה כו'.

והנה, גם בקליפות וסטרא אחרא, יש בחינת השתלשלות ובירור. כי יש קליפה יותר דקה, שהוא מבחינת דקות הפסולת. ויש קליפה גסה, מבחינת גסות הפסולת. וכמו שמצינו, שלפעמים אמר, שטן ופנינה, לשם שמים נתכוונו, שזהו בהתחלת הסיגים,

שאינו עדיין רע גמור. אך בסופו, שנעשה סיגים ורע גמור, אמר, נתן עיניו במקדש ראשון כו', ודי למבין. אבל קליפת מדין, אינו בחינת רע גמור, רק ענין הפירוד וההתחלקות. ושרש זה, הוא מבחינת שבעה מלכין קדמאין, דלא הוו משגיחין אנפין באנפין כו'.

וביאור הדברים, הנה במאמר דלא הוו משגיחין אנפין באנפין, יש שני פירושים בכתבי האריז"ל. הראשון, שהמדות לא היה בבחינת פנים בפנים זו עם זו כו'. ופירוש השני, דלא הוו משגיחין פנים עם פנים, עם האין סוף. [ובלשון האריז"ל, הוא עתיקא בזעיר אנפין. וכן יוכל להתאחד פירוש זה, עם מאמר הזוהר, באות צ', יו"ד מהדר לאחורא מאות נ'. כי על ידי החכמה, שבה שורה פנימיות אור אין סוף, מאיר פנימיות האור גם בבינה, וממילא מאיר גם כן במדות, המקבלים מבחינת בינה, כי הוא מקור אליהם, ונקראת אם הבנים. אבל כאשר יו"ד, דאיהו חכמה, מהדר לאחורא מן נ' דבינה, ממילא, אין אור אין סוף מאיר בפנימיותו בבחינת בינה ומדות, רק חיצוניות הארה בעלמא כו', ודי למבין].

דהנה ידוע, שמה שהמדות שבעולם התהו, לא היו בבחינת פנים בפנים, שזהו בחינת התכללות, היינו מצד שהיו בבחינת נקודות. פירוש, שכל מדה, האירה בעצם תקפה, כמו שהיא, ולא היתה יכולה להתכלל בהיפוכה. כמו מדת החסד, כאשר הוא מאיר בתוקף, לא תוכל להתכלל עם מדת הגבורה, היפוכה. כמו איש הרחמן בטבעו, לא יסבול אכזריות כלל כו'. וכמו עצם המים, עם עצם האש, לא יוכל להתכלל. [מה שאין כן כשנעשה הרכבה בבחינת האש מבחינת מים, דהיינו בבחינת התפשטות שלהם, ולא בעצמותו. וכן כשהמים מורכבים מאש, בבחינת התפשטות שלהם, אז יוכל להיות גם כן על ידי זה, התכללות עצם האש עם עם המים. וכמו המרקחת דצנון בדבש, שהאש מוציא מהעלם אל הגילוי, הטעם דחריפות הצנון ומתיקות הדבש. ועל ידי זה, נעשה טעם מורכב כלול משניהם, ואז יש בו גם כן התכללות, מעצם החריפות, ומעצם המתיקות כו'].

וכך למעלה, המדות דתהו, מצד תוקף הביטול לעצמיות המאציל, שזהו בחינת ריבוי האור, היה ממילא מיעוט הכלי בבחינת נקודה, והיינו שנתפס הביטול בבחינת נקודה אחת בלבד, חסד או גבורה, ולא היתה מתכללת בהיפוכה כלל. וזהו הענין פירוש הראשון, דלא הוו משגיחין, שהוא בבחינת המדות עצמם, שלא היה פנים בפנים, זו עם זו. והנה, לסיבה זו, לא היה מאיר אור אין סוף בפנימיות המדות בבחינת הפנימיות שלהם, שזהו פירוש השני, אנפין באנפין, כנזכר לעיל.

והטעם לזה מבואר במקום אחר, דקודשא בריך הוא, לא שריא, רק באתר שלים, שהוא בחינת התכללות, מכל ההפכים ביחד דוקא. אבל כאשר בתהו, לא היה התכללות המדות, זה עם זה, לא נמשך בהם גם כן פנימיות אור אין סוף. [והגם שבתהו הוא תוקף הביטול כנזכר לעיל, מכל מקום, הוא רק בבחינת הארת אור אין סוף, המקור להם, שזהו רק החיצוניות. אבל הפנימיות ועצמות, שהוא למעלה, נבדל בערך, מהיות מקור להשתלשלות, אינו מאיר רק בבחינת התכללות, אתר שלים דוקא. כן נתפס אצלי בעת שמיעת מאדמו"ר שליט"א, וצריך עיון, דבלשון תלמיד האריז"ל, מבואר הטעם, דהחסדים וגבורות, מפסיקין בין כתר לתפארת, יעויין שם בפירוש ספרא דצניעותא כו"ו].

והנה, מבחינת לא הווי משגיחין אנפין באנפין שבעולם התהו, הגם שזה היה מצד תוקף הביטול, מכל מקום, כיון שמצד זה היו בבחינת ענפין מתפרדין, וגם פנימיות אור אין סוף לא היה שורה, כנזכר לעיל בפירוש השני, דלא הווי משגיחין כו', ולכן, בבחינת נפילה, נתהווה מזה קליפת מדין, למטה, שזהו ענין הפירוד והתחלקות ושנאת חנם, שבא גם כן מצד בחינת העדר הביטול, [כנזכר לעיל בתורה"ו]. [וכפי הנראה בכתב יד אדמו"ר שליט"א, שרשם ברמז פרשת יתרו בשם הלקוטי תורה, על ענין כהן מדין, ושם מבואר שהוא נגד יסוד אבא דקליפה, נראה לעניות דעתי, שלנגד שני בחינות, דלא משגיחין אנפין באנפין, נתהווה מזה בקליפה, שני בחינות, דכהן מדין וקליפת מדין. נמצא, שכהן מדין, הוא בחינת העדר הביטול לאין סוף עצמו, והוא היפוך מיסוד אבא דקדושה, שהוא בחינת התקשרות על ידי ביטול לאין סוף עצמו, כידוע דמהות ועצמות אור אין סוף, שורה בחכמה. אך בעולם התהו, לא היה אור אין סוף, הנקרא עתיקא, מתשפט בבינה ומדות, כנזכר לעיל בהג"ה בשם הזוהר בענין אות צ' כו'. לכן, נתהווה מזה למטה, קליפת מדין כו'. ומבחינת ענפין מתפרדין שבעולם התהו, שלא היו המדות בבחינת התכללות, מצד ריבוי האור, שהוא תוקף הביטול, מכל מקום, למטה, בבחינת נפילה, נתהווה מזה ענין הפירוד והתחלקות, שהוא בחינת שנאת חנם, קליפת מדין בעצמו כו"ו].

ועתה יש להבין ענין התיקון, כי הנה התיקון היה בשני בחינות. הראשון, בבחינת הכלים, היינו שכל מדה תהיה נכללת מהיפוכה, והיינו שמדת החסד, תהיה כלול מכל השבעה. וכן מדת הגבורה, תהיה כלול משבעה. ואז נקרא בשם ספירות, [מה שאין כן בתהו, היה נקרא בשם נקודות"ו]. ונמצא, שנעשה בחינת ריבוי כלים, וידוע, שריבוי הכלים, מחזקים האור ביותר. [ולכאורה אינו מובן, דהאיך אמר, שעל ידי ריבוי הכלים, מחזק האור ביותר, והלא בתהו, שהיה ריבוי האור, היה מיעוט הכלים, ובתיקון, שהיה ריבוי הכלים, היה מיעוט האור. ואפשר לומר, על דרך המבואר במאמר

כי ביום הזה יכפר, שיש עצם האור, והתפשטות האור. וריבוי עצם האור, הוא במיעוט הכלים דוקא. וריבוי התפשטות האור, הוא בריבוי הכלים דוקא. או אפשר, שריבוי האורות, היינו הכוונה, ריבוי מספר האורות. כי יש בכל כלי, עשר אורות. מה שאין כן בתהו, שבכל כלי, מאיר אור שלו בלבד, אבל תוקף האור, הוא יותר בבחינת התהו כו'.

כמו על דרך משל בגשמיות, כל שהכלי יותר גדולה, מחזקת בתוכה יותר רוב שפע. ואז, על ידי זה, נעשה גם כן התכללות האורות, שזהו בחינת שני בתיקון, שהוא ענין תיקון האורות, היינו שבכל ספירה, מאיר העשר אורות, עד דיכול להיות אחליפו דוכתייהו. אור החסד, בכלי הגבורה כו'. ועיקר התיקון, הוא על ידי התכללות האורות. כי על ידי זה, מתחברים כל הכלים דעשר ספירות, ביחד, [עד שנקרא בשם פרצוף כו']. ואז, על ידי התכללות, שורה בהם אור אין סוף בעצמו, שלמעלה מבחינת אור וכלי. ונמצא, שבעולם התיקון, נתקן שני בחינות, דלא הוו משגיחין אנפין באנפין, היינו שכל המדות היו מאירים זה בזה בבחינת פנים בפנים, בתכלית היחוד והתכללות, וגם עצמות אור אין סוף [הנקרא עתיקא], מאיר בכל המדות בבחינת פנים בפנים כו', ודי למבין.

[והנה, עם כל הנזכר לעיל, יובן מה שכתוב בתורה, שבחינת התיקון, הוא שם הוי"ה, שמורה על תמידות ההתחדשות, שמרומז באות היו"ד דוקא. ועיקר התיקון, הוא שמאיר מיו"ד דשם הוי"ה, בכל האותיות. והיינו כנזכר לעיל, שמצד הארת עתיקא בזעיר אנפין, שזהו על ידי היו"ד דחכמה, [כי אין אור אין סוף שורה, אלא בחכמה], כאשר מאיר בבחינת בינה, שזהו ענין שלום בפמליא של מעלה, שני אותיות די"ה, והוא התיקון בבחינת דלא הוו משגיחין כו'. ואז נמשך מוחין לזעיר אנפין, ואז נעשה התכללות בכל המדות דזעיר אנפין, אפילו בשני הפכים דחסד וגבורה, וגם היחוד דזעיר אנפין, שבנינו מהחסדים, עם המלכות, שבנינה מהגבורות. וזהו התיקון דבחינת שני בחינות דלא הוו משגיחין כו', והוא ענין שלום בפמליא של מטה כו', ודי למבין].

והנה מבואר בתורה, דשרש ומקור התיקון, שהוא ענין ההתכללות, נעשה על ידי הדעת, שהוא קוץ התחתון דיו"ד דשם הוי"ה, ושרשו בקוץ העליון. וביאור הדברים, הנה מבשרי אחזה, שהחכמה מאין תמצא, ולכן, לא נמצא ממנו במוח, רק איזה הארה, וגם היא בלתי מתיישבת בכלי המוח, כמו ברק המבריק כו'. והנה מה שנגלה ממנה במוח בבחינת ברק, זהו הארה בעלמא, מתמצית ההשכלה כו'. אבל עצם תמצית החכמה, לא תוכל להתגלות, ונשאר בהעלם במקורה, בכח המשכיל. ועל דרך זה יובן למעלה, שבחינת פרצוף אבא, הוא עדיין בבחינת העלם במקורו, שהוא בחינת חכמה סתימאה, ולא נגלה ממנו רק היסוד אבא בלבד. [ואפשר לומר, לפי עניות דעתי, שזהו

מה שכתוב בכתבי האריז"ל, בהקדמת אדרא זוטא, שאבא ואימא מכוסין תחת הזקן דאריך אנפין כו', ושרש השערות מבחינת חכמה סתימאה כו']. ובחינת חכמה סתימאה, הוא על דרך משל, כמו כח המשכיל, שבו כלולים כל ההשכלות פרטיות היוצאים לידי גילוי, ונקרא חשך סתרו. וידוע, שכל העשר ספירות, היו תחלה גנוזים בתוך החשך כו', ונקרא טורי חשוכא, כמבואר בזוהר, בענין איילתא דדלגא לטורי חשוכא כו'. ויצאו לידי גילוי, בבחינת נקודה דחכמה. אך, המה בבחינת העדר ההתפשטות, עד שבאים לידי גילוי בבחינת השגה דבינה. [ואפשר לומר, שכמו בדרך כלל, בתחלה, עולם העקודים הוא תכלית ההעלם. ואחר כך, נקודים, גילוי קצת מיעוט הכלים. ואחר כך, בבחינת ברודים, עיקר התיקון כו'. כן בתיקון עצמו, הוא בחינת חכמה סתימאה, שהוא בחינת חיצוניות הכתר בדרך כלל, הוא בחינת חשך והעלם. ואחר כך, בחינת חכמה בחינת, נקודה. ועיקר התיקון, הוא כאשר מתלבש באותיות דבינה כו', ודי למבין].

והנה אנו רואים, שגם כח המשכיל, לא יאיר בשכל, בכל זמן בשוה. כי לפעמים, על ידי היגיעה במוח, יאיר השכלות חדשות, לאין שיעור. ולפעמים, אף על פי שמייגע את עצמו, לא יאיר כלום. ומוכרח לומר, שכח המשכיל, תלוי בכח העליון ממנו, הממשיכו לבא לידי גילוי. וענין הכח הזה, הוא הנקרא קרומא דאורא, דחפא על מוחא סתימאה כו'. ונמצא, שעיקר מקור האמיתי להארת שכל, מכח המשכיל, הוא תלוי בהארת הקרום הנעלם, כנזכר לעיל, והוא ענין קוץ העליון דיו"ד, שהוא ענין הארת הכתר בחכמה סתימאה, לפעול גילוי החכמה מחכמה סתימאה. וכח זה בעצמו, הוא המתלבש אחר כך בדעת, המייחד ומזווג בחינת אבא ואימא, שהוא המייחד ומחבר הארת החכמה בבינה, בבחינת כלים ואותיות ממש, שזהו עיקר התיקון כו', וזהו ענין נקודה בהיכלא כו'.

והנה, במה מעוררים המשכת הדעת, לייחד ולחבר חכמה ובינה, הוא על ידי לימוד התורה בפה דוקא, וכנזכר לעיל, דדעת גנוז בפומא דמלכא. ועל ידי זה, מעוררים למעלה, המשכת הדעת, להמשיך אור התורה, שמחכמה עילאה נפקת, שתהיה נמשך בבחינת בינה. ועוד זאת, מעוררים שרש הדעת, שהוא ענין קרומא דאורא הנזכר לעיל, שעל ידי זה, מחברים אור אין סוף עצמו, שיומשך בבחינת אור חדש, בתורה שלמעלה, שהוא בחינת חכמה עילאה. וזהו ענין לימוד התורה, לשם התורה עצמה, וכענין דוד היה מחבר תורה שלמעלה בהקדוש ברוך הוא כו', ודי למבין. וזהו ענין יעשה שלום לי, בפמליא של מעלה. ואחר כך, מבחינת דעת עליון, נמשך בחינת דעת תחתון, שהוא ענין היחוד דזעיר ונוקביה, והוא ענין לאכללא שמאלא בימינא. כי הנה ידוע, שבתחלה, קודם מתן תורה, היה יכול להיות עונש גמור, לנפש החוטאת, כמו דור

המבול, שנאבדו לגמרי. והגם, שלכללות העולם, היה תקון על ידי זה, לטהר את הארץ, אבל להם בעצמן, היה דין גמור. וכן במצרים. ועל זה נאמר, באבוד רשעים רנה. אך לאחר מתן תורה, שנעשה התכללות המדות, אזי גם המדת הגבורה, יש בה חסד. ונמצא, שהעונש, אינו לאבד נפש החוטאת, רק לתקנה כו'. וזהו שלום יעשה לי, בפמליא של מטה כו'.

והנה שני בחינות שלום הנזכר לעיל, שעל ידי דעת עליון ודעת תחתון, הוא ענין שני מיני תיקון, תיקון האורות ותיקון הכלים. [כי חכמה ובינה, נקרא אורות, לגבי מדות. הגם, שגם המה מלובשים בכלים, אבל אינו כלי גמור המגביל, רק במדות, עיין בביאור לשער היחוד כו']. ותיקון האורות, הוא ענין היחוד דחכמה ובינה, הוא כולל בתוכו עוד ענין אחד, המשכת עתיקא בהן, לצורך זעיר אנפין, שהוא ענין תקון דבחינת הא דלא הוו משגיחין כו', ודי למבין.

והנה כן הוא בנפש. התכללות די"ה, הוא להיות מוח שליט על הלב, שיהיה רשפי אש האהבה שבלב, מכוסים וכלולים מבחינת הביטול. כי י"ה, הוא דחילו ורחימו, דבמוחא ולבא, כידוע כו'. אך בלב, יש שני בחינות, בחינת חסדים המכוסים, שלמעלה מהחזה, שזהו בחינת בינה לבא, שהוא בחינת ה"ה דשם הוי"ה. אך בחינת התגלות המדות, דלמטה מן החזה, הם מעורבים טוב ורע, והתערובות הוא ההתחלקות. לכן, צריך לעשות שלום, והיינו שיתברר הטוב מתוך הרע, ויהיה נכלל בקדושה, ואז ממילא, המדות רעים, גם כן נכנעים בבחינת אתכפייא, או אתהפכא. ובירור זה, הוא בחינת שלום. וזהו השלום בו"ה דשם הוי"ה שבנפש כו', ודי למבין.

והנה גם בנפש, יש שני בחינות. תיקון האורות, שעל ידי זה שורה אור אין סוף, ותיקון הכלים. והוא ענין יפה תואר, ויפה מראה. כי יפה תואר, הוא ענין ציור האברים, במדה ושיעור, שיהיו במזיגה נכונה, כל אחד לפי חבירו, ולא יהיה אחד גדול מחבירו. ויפה מראה, הוא בחינת קלסתר פנים. וברוחניות בנפש, יפה תואר, הוא ענין מזיגת הכחות, כנזכר לעיל, שיהיה הלב, לפי ערך המוח, ונכנע ובטל למוח, כנזכר לעיל, ובירור המדות, בבחינת אתכפייא ואתהפכא. וכל זה נכלל בבחינת תיקון הכלים. ואחר כך, תיקון האורות, להיות אור אין סוף שורה בתוכם, שהוא בחינת הביטול, אליו, ולא למדותיו, הנמצא בניצוץ אלקי דוקא, זהו בחינת יפה מראה. ועיין במאמר אילו פינו כו', ובביאור דוהניף כו'.

והנה כל ענין השלום, הוא על ידי משה, ששרשו בבחינת דעת עליון, וגם הוא כולל בעצמו, בחינת דעת תחתון, והוא הפועל תיקון האורות, וגם תיקון הכלים. ולכן, נקרא גם כן מחוקק, שהוא ענין לעשות חלל, בית קיבול, בכלים, והוא ענין תיקון הכלים.

[וואפּשר, שנכלל בזה גם תיקון האורות, שהוא לעשות בית קיבול, לקבל בחינת הביטול לאין סוף עצמו, שזה נמשך אחר תיקון האורות כו'.] ולכן, בכחו דוקא, היה להעביר קליפת מדין כו'. ולכן נאמר, נקום כו', ואחר תאסף כו'. ובזה יובן גם כן הטעם דאריכות הגלות דבית שני, שלא נתגלה קיצם, והיינו שהתיקון הוא לעשות מבחינת התהו תיקון, שזהו התיקון במקור המדות. ולכן, אינו בגדר זמן, ואריכות הזמן ביותר. מה שאין כן בבית ראשון, שהתיקון היה לתקן הרע, שהמשיכו על עצמם, מבחינת הפסולת, הנברר משבעה מדות רעות, ונפל למטה. לכן, לא היה צריך להיות, רק שבעים שנה, כנגד שבעה מדות, כל אחד כלול מיו"ד. וכמו ירידת הנשמה בגוף, שבעים שנה כו', כנזכר לעיל. והנה, לכן, היה צריך להיות מלחמה כללית, בכללות ישראל ביחד, כי גם הקליפה דמדין, היה קליפה כללית. וזהו, לכל מטות ישראל. אך, גם בימי יהושע, היה צריך להיות מלחמה, על ידי כללות ישראל ביחד. מה שאין כן אחר כך, יהודה יעלה כו', [וצריך עיון].

ומעתה יש להבין ענין והשיבו לחמיכם במשקל, דהנה מבואר ברעיא מהימנא בענין אבנא למישקל בה, דא י', שהוא ענין המשכת ביטול דחכמה עילאה בכל ארבע עולמות, בכל עולם לפי ערכו, והוא כמשל האבן המשקל, שצריך להניח לפי ערך הסחורה, ואז יוגבה הסחורה מלמטה למעלה. כך צריך להמשיך ביטול דחכמה עילאה, לפי ערך העולם, בכדי לברר היש שבו. אך, יש בחינת מקור המשקולת, שהוא ענין לשון המשקל, שבו ניכר ערך הסחורה. כי כאשר רוצה לידע, אם הסחורה לפי ערך המשקל, יביט בלשון המשקל. ולמעלה, היינו בחינת קרומא דאורא, המודד לחכמה גופא, כמה יהיה המשכת החכמה בכל עולם, וזה הנקרא מתקלא בזוהר.

והנה חכמי ישראל, בבחינת הביטול שלהם, הגיעו למדריגת זאת, הנקרא מתקלא, והיינו מטעם שהיו בבחינת ביטול דבחינת נוקבא, שהוא מה דלית להו מגרמייהו כלום, רק מה שנותנין לו מלמעלה. ועל דרך לימוד התורה, שאין בו מצד עצמו כלום, רק דבר ה' מדבר בפיו, וכן בקריאת שמע, מסירת נפש, בחינת ביטול בתכלית, עד שרק דבר ה' מדבר בפיו. וכענין, השמע לאזנך, מה שאתה מוציא מפיו כו'. אתה, הוא כח הפועל אלקי, מוציא מפיו, והוא בעצמו לית ליה מגרמיה כו'. וזהו ממושבותיכם, שהוא קריאת שמע דמיושב, באשה קראו מושב, ביטול דבחינת נוקבא, דלית ליה מגרמיה כלום כו'. ובחינת ביטול זה, מגיע בבחינת מתקלא.

וזהו לבך יהגה אימה, בחינת ביטול הנזכר לעיל. ועל ידי זה, איה סופר, שמגיע לבחינת סופר, שלמעלה מספר דחכמה עילאה, שהוא ענין מקור המשקולת כו'. וזהו ואפו עשר נשים בתנור אחד, שהוא מסירת נפש דאחד, בקריאת שמע. ובחינת הביטול, נקרא נשים, ביטול דבחינת נוקבא. ועל ידי זה, והשיבו לחמיכם במשקל, מקור המשקולת.

ואכלתם ולא תשבעו, פחות מכדי שביעה, מצד שהמשכה מבחינת חכמה דאין סוף, בחינת מתקלא הנזכר לעיל, יוכל להמשיך מדה אחרת, וגם מגיע בפנימיות התענוג, כי פנימיות אבא פנימיות עתיק יומין. ולכן, ולא תשבעו, לא יהיה התיישבות, מצד שהתענוג הוא בחינת אין סוף. רק, בכל יום, יהיו בעיניך כחדשים כו', ודי למבין. סליק.